

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в II кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у II кварталі 2024 року свідчать, що на тлі війни, браку кваліфікованих працівників та подорожчання енергоносіїв респонденти послабили свої очікування щодо обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та перспектив розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується нижча інфляція. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 13.3% (у I кварталі 2024 року – 6.7%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 0.3%. Найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств торгівлі (баланс відповідей – «мінус» 33.3%), водночас респонденти підприємств сільського господарства – єдині оптимісти (60.0%);
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін не перевищить 10.0%, становить 62.2% (у попередньому кварталі – 50.0%), у цілому по Україні – 62.8%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії (відмітили 93.3% опитаних), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 75.6% респондентів (як у I кварталі 2024 року), у цілому по Україні – 84.9%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 26.7% (одні з найстриманіших оцінок серед регіонів) (у попередньому кварталі – «мінус» 13.3%). У цілому по Україні – «мінус» 0.2% (таблиця);
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 11.1% (у I кварталі 2024 року – 13.3%) (таблиця). Водночас очікується, що обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку залишаться без змін: баланс відповідей 0.0% (у попередньому кварталі 7.7%). У цілому по Україні баланси відповідей – 8.7% та 11.1% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 4.5% (у попередньому кварталі – 6.7%). Водночас респонденти очікують зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 9.3% (у I кварталі 2024 року – 6.8%). У цілому по Україні баланси відповідей – 5.4% та «мінус» 5.5% відповідно (таблиця);
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 18.2% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.6%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 10.7%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 88.9% і 55.8% відповідно (у попередньому кварталі – 90.9% і 54.5% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін на продукцію власного виробництва в переробній промисловості (90.9%) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **пришвидшення зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 66.7% (у попередньому кварталі – 58.1%). Респонденти також очікують **зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланс відповідей – 47.7% (як у I кварталі 2024 року) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво – воєнні дії та їх наслідки (відмітили 95.6% опитаних), брак кваліфікованих працівників та занадто високі ціни на енергоносії (графік 5).

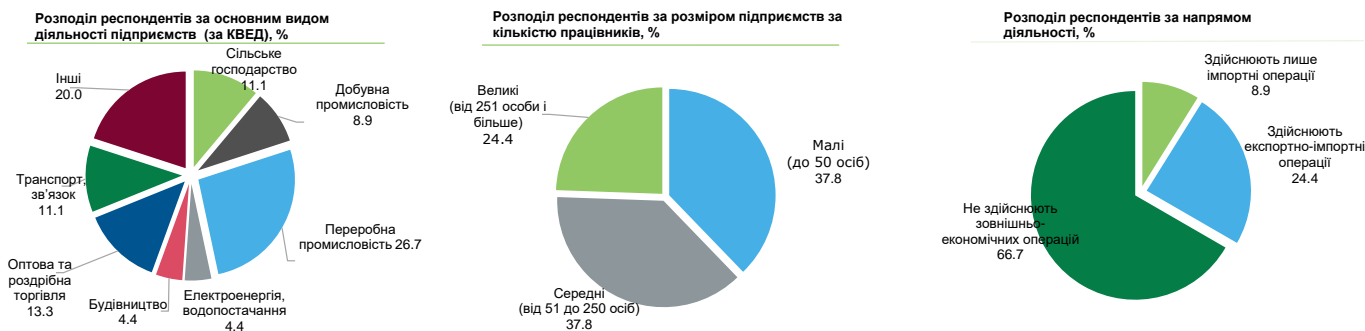
Респонденти очікують **повільніше зростання потреби в позикових коштах** найближчим часом (графік 8). 33.3% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та надмірні вимоги до застави – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

95.6% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.0%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

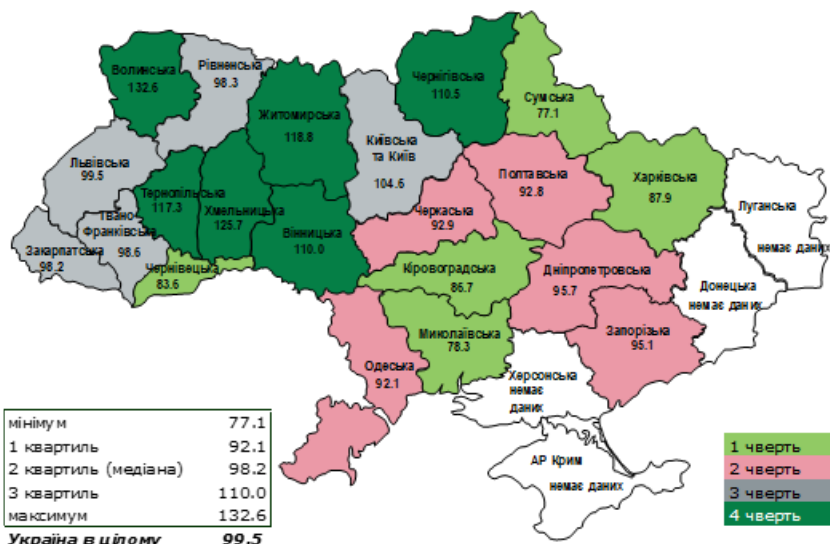
- **поточний фінансово-економічний стан** оцінюється як **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 15.6% (у I кварталі 2024 року – «мінус» 20.0%). У цілому по Україні – «мінус» 4.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився і є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 17.4% (у попередньому кварталі – 5.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 18.2% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 30 квітня – 28 травня 2024 року;
- опитано всього 45 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

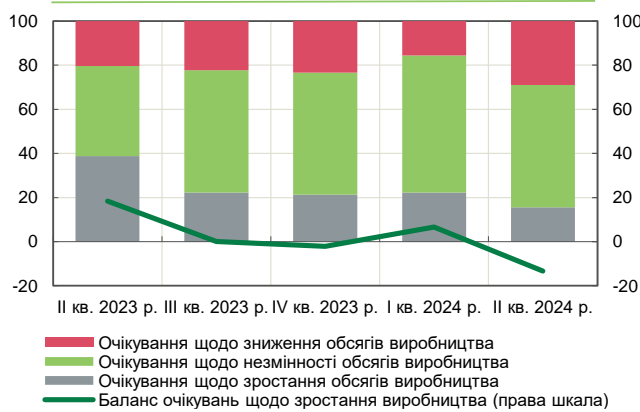
Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	4.1	0.0	-14.9	-13.3	-26.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	10.4	13.0	-10.9	13.3	-11.1
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	0.0	-13.6	-13.6	6.8	-9.3
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	4.3	-17.8	-10.9	6.7	4.5
кількості працівників	-16.3	-19.6	-23.4	-15.6	-18.2

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

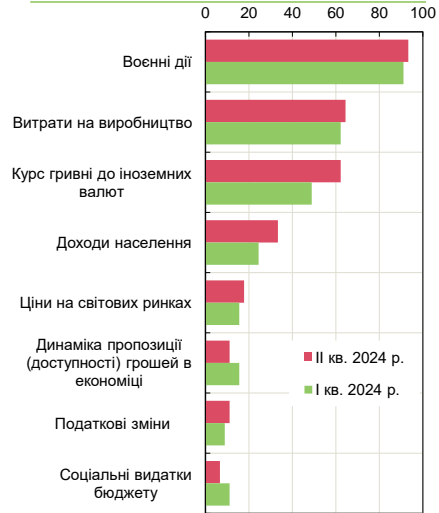
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

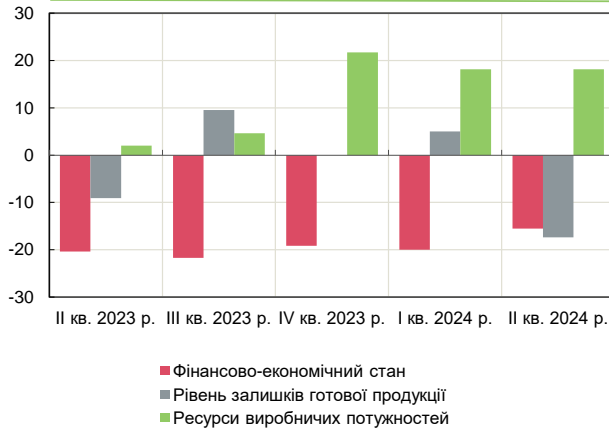
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

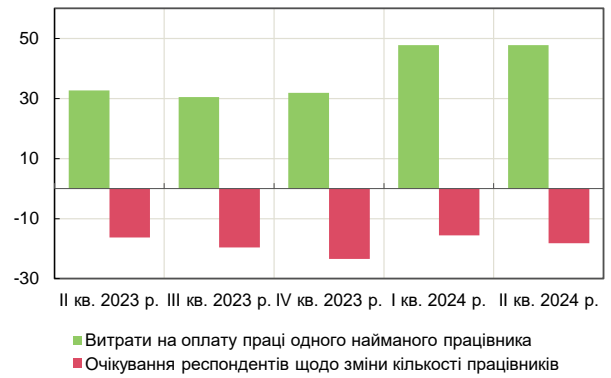
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

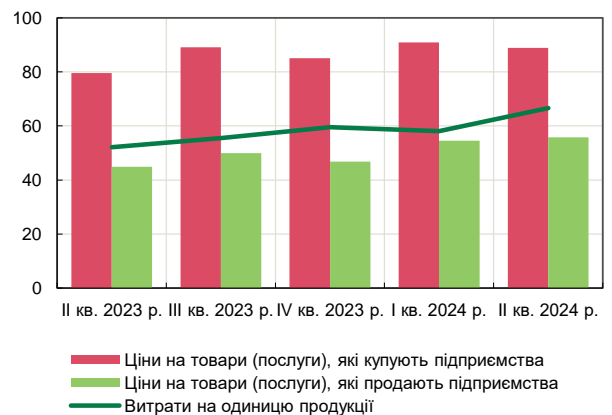
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

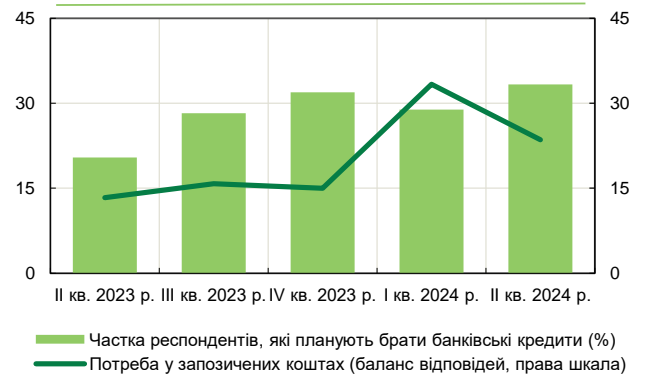
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

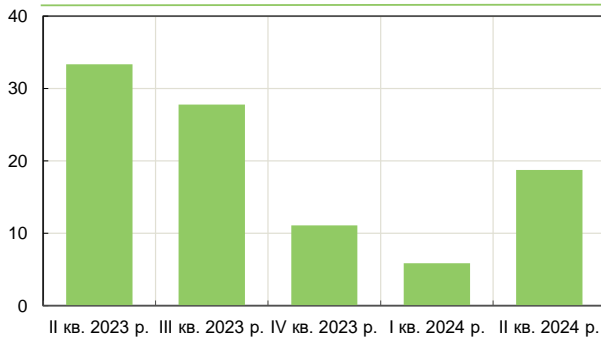
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

